

УДК 364.042

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2025.1.1>

Агарков О. А.

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Карпатський інститут підприємництва
e-mail: agarkov.oleg1980@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-0735-3226

Буканов Г. М.

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри конституційного, адміністративного та трудового права
Національний університет «Запорізька політехніка»
e-mail: vip.gregorov5@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-5398-5953

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ: ДЕОНТОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ, ПРОГНОЗУВАННЯ ТА ПРАВОВИЙ ДОКУМЕНТАЛЬНИЙ СУПРОВІД

Соціальна сфера є основою суспільного добробуту, забезпечуючи соціальну справедливість і сталість розвитку. Сучасні глобальні виклики, такі як демографічне старіння, зростання соціальної диференціації, цифровізація, а також війна в Україні, що спричинила руйнування інфраструктури, переміщення населення та дефіцит фінансування, вимагають адаптивної системи організації соціальної сфери. Деонтологічні засади, прогнозування та правовий документальний супровід є ключовими компонентами, що забезпечують етичність, передбачливість і нормативну стабільність соціальних інститутів.

Метою дослідження є розробка моделі оптимізації системи організації соціальної сфери.

Наукова новизна статті полягає у створенні цілісної моделі оптимізації системи організації соціальної сфери, що поєднує етичні, прогностичні та правові компоненти. Така синергія універсальних етичних кодексів, використання штучного інтелекту в прогнозуванні та цифровізації правового супроводу є ефективною, оскільки забезпечує адаптивність до демографічних, технологічних і кризових змін.

Модель оптимізації, інтегруючи деонтологічні засади, прогнозування та правовий супровід, підвищує етичність і адаптивність соціальної сфери, сприяючи соціальній справедливості та сталості.

Ключові слова: соціальна сфера, деонтологія, прогнозування, правовий супровід, воєнний контекст, цифрова трансформація, децентралізація.

Постановка проблеми. Соціальна сфера є стрижнем суспільного добробуту, забезпечуючи реалізацію прав людини, соціальну справедливість і сталість роз-

витку [5]. У XXI столітті вона зазнає трансформацій під впливом глобальних і регіональних викликів: демографічного старіння, зростання соціальної нерівності, міграційних криз, кліматичних змін, а також стрімкої цифровізації, зокрема впровадження технологій штучного інтелекту в управління соціальними процесами [16]. В Україні ці виклики ускладнені повномасштабною війною, яка спричинила масові переміщення населення, руйнування соціальної інфраструктури, зростання кількості вразливих груп (внутрішньо переміщених осіб, поранених, безробітних) і критичне обмеження бюджетного фінансування через пріоритетність оборонних витрат [3; 15]. Ці фактори вимагають від системи організації соціальної сфери високого рівня адаптивності, етичної обґрунтованості та стратегічного передбачення.

Деонтологічні засади, як основа етичного регулювання, відіграють ключову роль у формуванні принципів справедливості, недискримінації та відповідальності, що є критично важливими для діяльності соціальних інститутів у турбулентному соціальному середовищі, особливо в умовах воєнного часу, коли етичні дилеми щодо розподілу ресурсів загострюються [1; 11; 12]. Соціальне прогнозування, яке інтегрує міждисциплінарні методи, аналіз великих даних і сценарне моделювання, стає незамінним для передбачення довгострокових тенденцій, таких як трансформація ринку праці чи зростання попиту на соціальні послуги, зокрема для підтримки постраждалих від війни [4]. Водночас правовий документальний супровід забезпечує нормативну основу, гармонізуючи етичні принципи з практичною реалізацією через стандартизацію процедур і правових актів, що є особливо складним у період воєнної нестабільності [6]. Актуальність теми зумовлена необхідністю розробки цілісної системи організації соціальної сфери, яка б інтегрувала деонтологічні засади, прогностичні моделі та правові механізми для ефективного реагування на сучасні виклики, особливо в умовах децентралізації та воєнного часу в Україні [3; 15].

Незважаючи на досягнення у сфері соціальної політики, організація соціальної сфери стикається з комплексом взаємопов'язаних проблем. По-перше, деонтологічні засади часто залишаються декларативними, без чіткої імплементації в практичну діяльність соціальних інститутів, що призводить до етичних конфліктів, зокрема у питаннях розподілу обмежених ресурсів чи захисту прав вразливих груп населення, таких як внутрішньо переміщені особи чи ветерани [11]. По-друге, методи соціального прогнозування є фрагментарними, оскільки не враховують системних взаємозв'язків між соціальними, економічними, технологічними та екологічними факторами, що знижує їхню точність і практичну цінність, особливо для прогнозування наслідків війни [4]. По-третє, правовий документальний супровід у багатьох випадках є застарілим, бюрократично ускладненим або не відповідає сучасним вимогам цифрової трансформації, що перешкоджає ефективному управлінню соціальними процесами, зокрема в умовах воєнного дефіциту ресурсів [7; 8; 13]. Ці проблеми посилюються відсутністю інтегрова-

ного підходу, який би поєднував етичні, прогностичні та правові компоненти в єдину систему, а також недостатнім фінансуванням і кадровими викликами, спричиненими війною, зокрема через міграцію фахівців і руйнування інфраструктури [3; 15]. Необхідність системного аналізу та розробки нових концептуальних моделей організації соціальної сфери є очевидною, особливо в контексті глобальних трансформацій і воєнної кризи, що вимагають синергії між етикою, прогнозуванням і правовим регулюванням [9; 14].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням соціальної сфери досить активно займалися як українські, так і закордонні науковці та практики. М. Кальницька визначає соціальну сферу як комплекс інститутів, що забезпечують суспільний добробут, підкреслюючи її міждисциплінарний характер [5]. І. Белова та Н. Семенишена аналізують функції соціального захисту, наголошуючи на його ролі в підтримці вразливих груп [2]. Є. Шава та Н. Ндебеле акцентують на необхідності цифровізації управління соціальною сферою, зокрема через автоматизацію документообігу [16]. В. Гордієнко досліджує децентралізацію та соціальні послуги у територіальних громадах України, пропонуючи програмно-проектний підхід [13]. С. Шульц і Д. Палатна аналізують виклики децентралізації, зокрема оптимізацію соціальної інфраструктури [7; 8]. Н. Горішна та Т. Семигіна аналізують інтеграцію соціальних послуг, звертаючи увагу на проблеми депрофесіоналізації та бюрократії [9; 14]. І. Верховод та Х. Лопушняк висвітлюють фінансування та секторальні виклики соціальної сфери в умовах війни [3; 15]. Л. Ситар і Р. Скриньковський пропонують стратегії розвитку соціальної сфери [10], а О. Калініченко зосереджується на прогнозуванні її параметрів [4]. І. Шеплякова, І. Сушик і А. Анацька досліджують деонтологічні засади соціальної роботи, наголошуючи на етичних принципах [1; 11; 12]. В. Николаєва аналізує правовий супровід, пропонуючи удосконалення нормативної бази. Ці праці створюють основу для розробки моделі оптимізації системи організації соціальної сфери, але потребують інтеграції для створення цілісного підходу [6].

Метою статті є розробка моделі оптимізації системи організації соціальної сфери шляхом інтеграції деонтологічних засад, прогнозування та правового документального супроводу.

Результати дослідження. Система організації соціальної сфери є фундаментальним механізмом, що забезпечує функціонування соціальних інститутів, таких як освіта, охорона здоров'я та соціальний захист, спрямованих на задоволення суспільних потреб, підтримку добробуту та забезпечення сталого розвитку [2]. Ця система являє собою складну, динамічну структуру, яка координує діяльність інститутів, ресурси та управлінські процеси для досягнення соціальної справедливості, рівності та стабільності [5]. У сучасних умовах функціональність системи організації соціальної сфери набуває критичного значення, оскільки її ефективність визначає здатність суспільства адаптуватися до швидкозмінного середовища [16].

Система охоплює інституційні, організаційні та управлінські елементи, які взаємодіють для забезпечення ефективного функціонування соціальних служб [8]. Вона включає мережу установ, таких як школи, лікарні, центри соціальної допомоги, а також управлінські структури, що координують їхню діяльність, розподіляють ресурси та встановлюють стандарти надання послуг [7]. Основними функціями системи є забезпечення доступу до освіти, медичних послуг і соціального захисту, підтримка вразливих груп населення, таких як люди похилого віку, особи з інвалідністю чи малозабезпечені сім'ї, а також сприяння соціальній інтеграції та рівності [2]. Система базується на принципах сталості, справедливості та адаптивності, що дозволяють їй реагувати на суспільні зміни, такі як урбанізація чи технологічні трансформації [13]. Наприклад, у відповідь на зростання попиту на медичні послуги система координує розширення мережі лікарень або впровадження телемедицини [14].

Система організації соціальної сфери функціонує як цілісний механізм, де кожен елемент – від інституційної структури до управлінських процесів – відіграє визначальну роль. Наприклад, ефективне управління ресурсами дозволяє оптимізувати фінансування соціальних програм, а чітка організація забезпечує координацію між різними інституціями, такими як школи та центри зайнятості, для підтримки безробітних у професійній перепідготовці [8]. Однак сучасна система стикається з численними викликами. Бюрократія ускладнює оперативне прийняття рішень, що особливо критично в умовах криз, таких як економічна нестабільність чи війна [3]. Недостатнє фінансування обмежує можливості для розширення соціальних послуг, а невідповідність інституційної структури сучасним потребам (наприклад, у цифрових технологіях) знижує її ефективність [15]. Крім того, зростання соціальної диференціації і кадрові проблеми, спричинені міграцією, вимагають від системи більшої гнучкості для забезпечення рівного доступу до послуг [9].

Для забезпечення ефективності системи організації соціальної сфери необхідно враховувати її ключові компоненти, серед яких особливе місце посідають деонтологічні засади. Деонтологічні засади формують етичний фундамент системи, задаючи принципи справедливості, гуманізму та відповідальності, які спрямовують діяльність соціальних інститутів [12; 11]. Ці принципи визначають моральні орієнтири для соціальних працівників і управлінців, забезпечуючи відповідність їхніх дій суспільним цінностям, таким як недискримінація та повага до прав людини [1]. Наприклад, етичний кодекс соціальних працівників допомагає уникати упередженості під час надання послуг чи розподілу ресурсів, забезпечуючи справедливе ставлення до всіх груп населення [11]. Деонтологія відіграє ключову роль у вирішенні етичних дилем, таких як вибір між економічною доцільністю та захистом вразливих груп, і сприяє зміцненню довіри до соціальних інститутів [12]. Однак деонтологічні засади часто залишаються декларативними, без чіткої імплементації, що призводить до етичних конфліктів і послаблює

ефективність системи [1]. Для подолання цих проблем необхідно розробити універсальні етичні стандарти, які будуть інтегровані в управлінські процеси та підтримуватимуться механізмами контролю [11].

Ефективність системи організації соціальної сфери залежить не лише від етичного фундаменту, але й від її здатності передбачати майбутні потреби суспільства, що забезпечується через прогнозування. Прогнозування є стратегічним компонентом системи, який дозволяє передбачати соціальні, демографічні та економічні тенденції, такі як зростання попиту на соціальні послуги, зміни у структурі населення чи трансформація ринку праці [4]. Воно базується на міждисциплінарних методах, зокрема аналізі великих даних, сценарному моделюванні та експертних оцінках, які дають змогу розробляти довгострокові стратегії розвитку соціальних інститутів [10]. Наприклад, прогнозування демографічного старіння дозволяє системі планувати розширення мережі закладів для літніх людей або вдосконалення медичних послуг [4]. Сучасні технології, зокрема штучний інтелект, значно підвищують точність прогнозів, дозволяючи враховувати складні взаємозв'язки між соціальними, економічними та технологічними факторами [16]. Однак прогнозування стикається з викликами, такими як фрагментарність методів, недостатня якість даних або неврахування повною мірою зовнішніх факторів, що може знижувати його ефективність [10]. Для подолання цих проблем необхідно вдосконалювати прогностичні моделі через інтеграцію нових технологій і міждисциплінарних підходів, що дозволить системі краще адаптуватися до майбутніх викликів [4].

Для реалізації етичних принципів і прогностичних стратегій система організації соціальної сфери потребує чіткої нормативної бази, що забезпечується через правовий документальний супровід. Правовий документальний супровід є ключовим компонентом системи, який регулює діяльність соціальних інститутів через сукупність нормативно-правових актів, стандартів і процедур документообігу [6]. Він включає закони, постанови, інструкції та інші документи, що встановлюють правила надання соціальних послуг, розподілу ресурсів і координації інститутів [13]. Наприклад, законодавство про соціальний захист визначає порядок виплат для малозабезпечених груп, а стандарти медичних послуг регулюють якість їх надання [7]. У цифрову еру правовий документальний супровід дедалі більше спирається на електронні реєстри та автоматизовані системи, що спрощують доступ до інформації та підвищують ефективність управління. Проте сучасний правовий документальний супровід часто стикається з проблемами, такими як застарілість законодавчої бази, бюрократична складність або невідповідність вимогам цифрових трансформацій. Ці недоліки ускладнюють оперативне реагування системи на нові виклики, такі як зростання попиту на соціальні послуги чи технологічні зміни. Для подолання цих проблем необхідно модернізувати нормативну базу через упровадження цифрових технологій і спрощення процедур документообігу, що підвищить адаптивність системи.

Вищезазначені проблеми можуть бути вирішені через запропоновану модель удосконаленої системи організації соціальної сфери.

Таблиця 1

Модель оптимізації системи організації соціальної сфери

Компонент системи	Функції	Виклики	Рекомендації щодо вдосконалення
Деонтологічні засади	Формування етичного каркасу системи через принципи справедливості, гуманізму та моральної відповідальності, що забезпечують повагу до прав людини та легітимність соціальних інститутів у процесі прийняття рішень	Декларативний характер етичних принципів, недостатня імплементація в управлінські практики, етичні дилеми у розподілі ресурсів, що підривають довіру до соціальних інститутів	Розробка універсальних етичних кодексів, інтеграція деонтологічних принципів у професійну підготовку соціальних працівників, створення систем моніторингу етичної відповідності
Прогнозування	Стратегічне передбачення соціальних, демографічних та економічних тенденцій через міждисциплінарні методи (аналіз великих даних, сценарне моделювання), що забезпечує довгострокове планування розвитку соціальних інститутів	Фрагментарність методів, обмежена точність через недостатнє врахування системних взаємозв'язків між соціальними, економічними та технологічними факторами, брак якісних даних	Впровадження технологій штучного інтелекту, міждисциплінарних моделей прогнозування, інтеграція значного обсягу даних для підвищення точності та адаптивності стратегічного планування
Правовий документальний супровід	Нормативно-правове регулювання діяльності соціальної сфери через закони, стандарти та документообіг, що забезпечують прозорість, правову стабільність і координацію соціальних процесів	Архаїчність нормативної бази, бюрократична складність, невідповідність сучасним вимогам цифровізації, що знижує оперативність управління	Модернізація нормативної бази, впровадження електронних реєстрів і автоматизованих систем документообігу, гармонізація правових актів із сучасними технологічними та соціальними реаліями

Взаємодія компонентів є основою ефективності системи. Деонтологічні засади, формуючи етичний каркас, задають моральні орієнтири для всіх аспектів діяльності соціальної сфери. Вони спрямовують прогнозування, забезпечуючи відповідність стратегічного планування принципам справедливості та гуманізму. Своєю чергою прогнозування надає деонтологічним засадам практичну основу, пропонуючи дані та сценарії, які допомагають визначити, як етичні принципи можуть бути реалізовані в конкретних соціальних програмах. Правовий документальний супровід відіграє роль механізму реалізації, переводячи етичні та прогностичні рішення в нормативну площину. Водночас деонтологічні засади впливають на правовий супровід, забезпечуючи відповідність нормативних актів принципам справедливості.

Виклики, зазначені в таблиці, підкреслюють проблеми у взаємодії компонентів. Декларативність деонтологічних засад ускладнює їх інтеграцію з прогнозуванням, оскільки етичні принципи не завжди чітко імплементуються в стратегічне планування. Фрагментарність прогностичних методів обмежує їхню здатність надавати точні дані для правового супроводу, що може призводити до невідповідності нормативних актів реальним потребам. Архаїчність правового документального супроводу перешкоджає оперативному втіленню етичних і прогностичних рішень, особливо в умовах цифровізації.

Рекомендації, наведені в таблиці, спрямовані на посилення взаємодії компонентів. Розробка універсальних етичних кодексів забезпечить чітку основу для прогнозування та правового регулювання. Впровадження штучного інтелекту та міждисциплінарних методів у прогнозуванні покращить якість даних, які використовуються для розробки нормативних актів. Цифровізація правового документального супроводу, зокрема, через електронні реєстри сприятиме швидкій реалізації етичних і прогностичних рішень. Ця синергія компонентів забезпечує адаптивність і ефективність системи, дозволяючи їй відповідати на сучасні виклики та забезпечувати суспільний добробут.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Система організації соціальної сфери, інтегруючи деонтологічні засади, прогнозування та правовий документальний супровід, виступає інструментом забезпечення суспільного добробуту в умовах глобальної невизначеності. Її синергія підвищує етичність, стратегування і нормативну стабільність соціальної сфери, сприяючи соціальній справедливості та сталому розвитку. Запропонована модель оптимізації системи соціальної сфери, що гармонізує етичні, прогностичні та правові компоненти, забезпечує адаптивність системи до викликів, таких як демографічні зміни, цифровізація та воєнні умови, зміцнюючи її здатність відповідати суспільним потребам.

Подальші дослідження можуть бути зосереджені на аналізі впливу нових технологій, зокрема штучного інтелекту, на інтеграцію етичних, прогностичних і правових аспектів системи організації соціальної сфери.

Список використаних джерел і літератури

1. Анацька Н. В., Новіков Б. В., Свідло Т. М. Етика соціальної роботи: первинний етап. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5 «Педагогічні науки: реалії та перспективи»*. 2021. № 81. С. 9–13.
2. Белова І. М., Семенишена Н. В. Суть, основні напрями та функції соціального захисту населення. *Економічні науки*. 2021. № 34. С. 92–107.
3. Верховод І. С. Напрями аналізу соціальної сфери України в сучасних умовах. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 205–210.
4. Калініченко О. О. Прогнозування та розвиток основних параметрів соціальної сфери України в сучасних умовах. *Економіка. Управління. Інновації. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 1 (11). URL: http://eprints.zu.edu.ua/14207/1/eui_2014_1_45.pdf

5. Кальницька М. А. Теоретичні підходи до визначення соціальної сфери та особливості її функціонування в Україні. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 529–534.
6. Николаєва В. І. Нормативно-правове забезпечення функціонування системи соціальної роботи в Україні. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35). Том 2. С. 194–202.
7. Палатна Д. Розвиток соціальної сфери у сучасних територіальних громадах. *Social Work and Education*. 2022. № 9 (1). Р. 75–88.
8. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації / за ред. С. Л. Шульц. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2018. 140 с.
9. Семигіна Т. Соціальні послуги на рівні громади: розвиток чи занепад соціальної сфери? *Current issues of science, prospects and challenges : collection of scientific papers “SCIENTIA” with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference 2021*. Vol. 1. December 17. Sydney, Australia : European Scientific Platform. Р. 62–64.
10. Ситар Л. Й., Скриньковський, Р. М. Сучасний стан та перспективи розвитку соціальної сфери України. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3954>
11. Сушик І. В. Етика та деонтологія соціального працівника : навчальний посібник. Луцьк : ІВВ Луцький НТУ, 2020. 188 с.
12. Шеплякова І. О. Формування ціннісного компоненту деонтологічної культури майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки в закладі вищої освіти. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 20 листопада 2020 р.* / за ред. М. П. Васильєвої. Харків : ХНПУ, 2020. С. 26–28. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5137>.
13. Hordiienko V. Public management of the social sphere in territorial communities of Ukraine. *Public Administration and Regional Development*. 2024. № 24. Р. 466–486.
14. Horishna N. The nature and peculiarities of integrated social services implementation in Ukraine. *Social Work and Education*. 2019. № 6 (2). Р. 133–143.
15. Lopushniak H., Verkhovod, I., Pospielova, T., Mykhatska, A., Marukhlenko, O. Sectoral analysis and critical challenges in the social sphere of Ukraine. *Interacción Y Perspectiva*. 2025. № 15 (1). Р. 226–238.
16. Shava E., Ndebele N. Digital transformation in public sector human resource management. IGI Global, 2024. 356 p.

References

1. Anatska, N. V., Novikov, B. V., & Svidlo, T. M. (2021). Etyka sotsialnoi roboty: pervynnyi etap [Social workethics: the primarystage]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 5. Pedahohichninauky: realii ta perspektyvy*, (81), 9–13. [in Ukrainian].
2. Belova, I. M., & Semenyshena, N. V. (2021). Sut, osnovni napriamy ta funktsii sotsialnoho zakhystu naselennia [The essence, main directions and functions of social protection of the population]. *Ekonomichni nauky*, (34), 92–107 [in Ukrainian].
3. Verkhovod, I. S. (2024). Napriamy analizu sotsialnoi sfery Ukrainy v suchasnykh umovakh [Directions of analysis of the social sphere of Ukraine in modern conditions]. *Ekonomichnyi prostir*, 191, 205–210. [in Ukrainian].
4. Kalinichenko, O. O. (2014). Prohnozuvannia ta rozvytok osnovnykh parametriv sotsialnoi sfery Ukrainy v suchasnykh umovakh [Forecasting and development of the main parameters of the social sphere of Ukraine in modern conditions]. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii. Seriiia: Ekonomichni nauky*, 1 (11). Retrieved from: http://eprints.zu.edu.ua/14207/1/eui_2014_1_45.pdf [in Ukrainian].

5. Kalnytska, M. A. (2017). Teoretychni pidkhody do vyznachennia sotsialnoi sfery ta osoblyvostiy ii funktsionuvannia v Ukraini [Theoretical approaches to the definition of the social sphere and the features of its functioning in Ukraine]. *Ekonomika i suspilstvo*, 10, 529–534. [in Ukrainian].
6. Nykolaieva, V. I. (2020). Normatyvno-pravove zabezpechennia funktsionuvannia systemy sotsialnoi roboty v Ukraini [Regulatory and legal support for the functioning of the social work system in Ukraine]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, 2 (35), 194–202 [in Ukrainian].
7. Palatna, D. (2022). Rozvytok sotsialnoi sfery u suchasnykh terytorialnykh hromadakh [Development of the social sphere in modern territorial communities]. *Social Work and Education*, 9 (1), 75–88 [in Ukrainian].
8. Rozvytok sotsialnoi sfery terytorialnykh hromad v umovakh administratyvno-finansovoi detsentralizatsii [Development of the social sphere of territorial communities in the context of administrative and financial decentralization] / za red. S. L. Shults. (2018). Lviv : DU “Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy”. (Seriiia “Problemy rehionalnoho rozvytku”). [in Ukrainian].
9. Semyhina, T. (2021). Sotsialni posluhy na rivni hromady: rozvytok chy zanepad sotsialnoi sfery? [Social services at the community level: development or decline of the social sphere?]. *Current issues of science, prospects and challenges: collection of scientific papers “SCIENTIA” with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference* (Vol. 1), December 17, Sydney, Australia: European Scientific Platform. pp. 62–64 [in Ukrainian].
10. Sytar, L. Y., & Skrynkovskyi, R. M. (2015). Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku sotsialnoi sfery Ukrainy [Current state and prospects for the development of the social sphere of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, (4). Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3954> [in Ukrainian].
11. Sushyk, I. V. (2020). Etyka ta deontolohiia sotsialnoho pratsivnyka : navchalnyi posibnyk [Ethics and deontology of a social worker: a textbook]. Lutsk: IVV Lutskiy NTU. [in Ukrainian].
12. Shepliakova, I. O. (2020). Formuvannia tsinnisnoho komponentu deontolohichnoi kultury maibutnykh sotsialnykh pratsivnykiv u protsesi profesiinoi pidhotovky v zakladi vyshchoi osvity. Suchasni realii ta perspektyvy sotsialnoho vykhovannia osobystosti [Formation of the value component of the deontological culture of future social workers in the process of professional training in a higher education institution]. *Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, Kharkiv, 20 lystopada 2020 r. / za red. M. P. Vasylievoi. Kharkiv: KhNPU. pp. 26–28. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5137> [in Ukrainian].
13. Hordiienko, V. (2024). Public management of the social sphere in territorial communities of Ukraine. *Public Administration and Regional Development*, 24, 466–486 [in English].
14. Horishna, N. (2019). The nature and peculiarities of integrated social services implementation in Ukraine. *Social Work and Education*, 6 (2), 133–143 [in English].
15. Lopushniak, H., Verkhovod, I., Pospielova, T., Mykhatska, A., & Marukhlenko, O. (2025). Sectoral analysis and critical challenges in the social sphere of Ukraine. *Interacción Y Perspectiva*, 15 (1), 226–238 [in English].
16. Shava, E., Ndebele, N. (2024). Digital transformation in public sector human resource management. IGI Global. [in English].

Aharkov O. A.

Doctor of Political Sciences, Professor,
Head of the Department of Social Work
Separate Structural Subdivision of Higher Education Institution
“Open International University of Human Development “Ukraine”
Carpathian Institute of Entrepreneurship

Bukanov H. M.

Doctor of Public Administration Sciences, Professor,
Professor at the Department of Constitutional, Administrative, and Labor Law
National University Zaporizhzhia Polytechnic

**SYSTEM OF ORGANIZATION OF THE SOCIAL SPHERE:
DEONTOLOGICAL PRINCIPLES, FORECASTING
AND LEGAL DOCUMENTARY SUPPORT**

The social sphere forms the foundation of societal well-being, ensuring social justice and sustainable development. Contemporary global challenges, including demographic aging, increasing social stratification, digitalization, and the war in Ukraine, which has caused infrastructure destruction, population displacement, and funding deficits, necessitate an adaptive system for organizing the social sphere. Deontological principles, forecasting, and legal documentary support are pivotal components that ensure ethical grounding, strategic foresight, and normative stability of social institutions.

The study aims to develop a model for optimizing the social sphere’s organizational system by integrating deontological principles, forecasting, and legal documentary support to enhance its effectiveness amid modern challenges.

The article proposes a comprehensive model for optimizing the social sphere’s organizational system, synergistically combining ethical, prognostic, and legal components. The synergy of universal ethical codes, artificial intelligence in forecasting, and digitalization of legal support ensures adaptability to demographic, technological, and crisis-induced changes, particularly in the war context. The model’s novelty lies in its emphasis on ethical imperatives and decentralization processes.

The optimization model, integrating deontological principles, forecasting, and legal support, enhances the ethical legitimacy and adaptability of the social sphere, promoting social justice and sustainability. It is effective in addressing war-related challenges, staffing shortages, and digital transformations. Future research should explore the impact of innovative technologies and decentralization

Key words: social sphere, deontology, forecasting, legal support, war context, digital transformation, decentralization.